

همه با هم

علیه فساد

سال اول، شماره ۲، زمستان ۱۳۹۴

مرکز مطالعات و پژوهش های سلامت اداری و مبارزه با فساد

همه با هم علیه فساد

گردآوری و ترجمه:

محمود مهدوی‌فر

سال اول، شماره ۷، زمستان ۱۴۰۰

**مرکز مطالعات و پژوهش‌های
سلامت اداری و مبارزه با فساد**

فهرست مطالب

۷	گزیده‌ی اخبار و رویدادهای بین‌المللی در مبارزه با فساد
۹	حکم بازداشت رییس‌جمهور گواتمالا صادر شد.
۹	واکنش رسانه‌های ترکیه به برگزاری دادگاه زنجانی
۱۰	اپوزیسیون برزیل خواستار استعفای رییس‌کنگره این کشور شد.
۱۲	حبس خانگی «بالاتر» رییس مستعفی فیفا
۱۳	تظاهرات سراسری در عراق علیه فساد اداری
۱۳	گذرنامه رییس اسبق صندوق بین‌المللی پول باطل شد.

ترکیه: مبارزه با فساد و اقدامات پیشگیرانه در زمینه‌ی سرمایه‌گذاری‌های

۱۵	خارجی
۱۶	چارچوب مبارزه با فساد در ترکیه
۱۹	استراتژی
۱۹	(OGPI) ابتکار همکاری حکومت باز
۲۲	ابزار پیشگیرانه برای سرمایه‌گذاری در اقتصادهای مستعد فساد
۲۳	شناخت فرهنگ
۲۳	جدیت لازم
۲۴	برنامه‌های انطباقی مبارزه با فساد
۲۴	آموزش
۲۵	کنترل و نظارت

رویکرد اتریشی: چگونگی مبارزه با تبانی و ترویج درستکاری در ورزش

۲۹	پیشگیری
۳۰	نظارت
۳۰	وضعیت حقوقی و آمبودزمان در اتریش
۳۲	پروژه‌های ملی و بین‌المللی در درستکاری ورزشی
۳۳	نتیجه‌گیری

ابزار و روش‌های مبارزه با فساد: شفاف‌سازی در پروژه‌های عمرانی

۳۵	دولتی
۳۶	اصول کلی شفافیت
۳۷	شفافیت در پروژه‌های بخش عمومی
۳۹	موضوعات اطلاع‌رسانی عمومی

۴۳	پرونده ویژه: اتو پرز مولینا از ریاست جمهوری گواتمالا تا زندان
۴۴	زندگی نظامی
۴۵	زندگی سیاسی
۴۵	ریاست جمهوری
۴۶	اتهام فساد و دستگیری

روزنامه‌نگاران محقق به‌عنوان فعالان مبارزه با فساد: مصاحبه‌ای با

۵۱ جراردو ری یز

پژوهش‌های جهان: استفاده از رسانه‌های اجتماعی نوین در مبارزه با فساد ۵۵

معرفی کتاب: فساد، توسعه و محیط‌زیست ۵۹

مطالب مندرج در این گزارش نشانگر دیدگاه نویسنده
آن بوده و لزوماً نمایانگر دیدگاه سازمان بازرسی کل کشور نمی‌باشد.

مقدمه

با نگاهی بر تجارب نیم قرن اخیر جامعه‌ی جهانی برای مبارزه با فساد و تحقق حکمرانی خوب، ضرورت شناخت «دانش نظارت و بازرسی» معاصر افزوده می‌شود؛ زیرا سیر تحول این دانش و پیشرفت آن در ابعاد گوناگون، ضمن پایبندی به ارزش‌های دینی و ملی، ما را به این واقعیت رهنمون می‌سازد که برای پیشرفت در این مسیر، نیازمند بررسی مفروضات، ادراکات و تجارب گوناگون و تعمیم مدل حاصل از این بررسی‌ها در چارچوب ارزشی مبتنی بر فرهنگ کشورمان نیز هستیم.

اکنون پس از چاپ اولین شماره از ویژه‌نامه همه باهم علیه فساد، شماره دوم آن در قالب هشت بخش در موضوعات گوناگون ارایه شده است و بخش‌های جدیدی چون گزیده اخبار و رویدادهای بین‌المللی، مصاحبه با شخصیت‌های شاخص بین‌المللی در زمینه‌ی مبارزه با فساد و یک گزارش ویژه از یک پرونده فساد خارجی نیز افزوده شده است.

اهتمام مرکز بر آن است تا حتی‌المقدور در این ویژه‌نامه تجارب کشورها در یک موضوع خاص نیز لحاظ گردد تا زمینه‌ی بهره‌برداری از آن توسط بخش‌های نظارت و بازرسی داخلی مرتبط با موضوع نیز فراهم شود. به همین منظور در این شماره تجربه کشور اتریش برای مقابله با فساد در ورزش در اختیار مخاطبان علاقه‌مند به آن قرار گرفته است.

همچنین برای آن که از یافته‌های حاصل از تحقیقات آکادمیک دیگر کشورها در حوزه‌ی مبارزه با فساد نیز غافل نماییم، علاوه بر معرفی دستاوردها و روش‌های نوین مبارزه با فساد، خلاصه‌ای از یک پژوهش آکادمیک انجام‌یافته در مورد نقش و چگونگی بهره‌برداری از رسانه‌های اجتماعی نوظهور چون فیس‌بوک، تلگرام و... در امر مبارزه با فساد و همچنین معرفی یکی از تازه‌های نشر نیز آورده شده است.

مرکز مطالعات و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد

گزیده‌ی اخبار و رویدادهای بین‌المللی

در مبارزه با فساد

حکم بازداشت رییس جمهور گواتمالا صادر شد

یک قاضی گواتمالایی پس از لغو مصونیت سیاسی «اتو پرز مولینا» رییس جمهور گواتمالا از سوی کنگره این کشور، حکم بازداشت وی را به اتهام فساد مالی صادر کرد. «خولیا باررا» سخنگوی دادستانی عمومی گواتمالا در این باره عنوان کرد: این حکم که از سوی «میگل آنخل گالوز» صادر شده، در حال حاضر لازم الاجرا می باشد. وزیر عمومی گواتمالا نیز در این رابطه در صفحه‌ی شخصی خود در شبکه اجتماعی «توییتر» نوشت که دادستانی عمومی گواتمالا دستور محاکمه رییس جمهور این کشور را صادر کرده اما از مدت زمانی که روند محاکمه وی طول خواهد کشید سخنی به میان نیاورد. «سزار کالدرون» وکیل رییس جمهور گواتمالا نیز ضمن درخواست از دادگاه برای عدم بازداشت «مولینا»، اعلام کرد که وی آزادانه در دادگاه حاضر خواهد شد و با دستگاه قضایی این کشور همکاری‌های لازم را انجام خواهد داد. چندی قبل کنگره گواتمالا مصونیت سیاسی رییس جمهور این کشور را به جرم مشارکت در فساد مالی دولتی موسوم به «لالینا» لغو کرد.

واکنش رسانه‌های ترکیه به برگزاری دادگاه زنجانی

رسانه‌های ترکیه به برگزاری دادگاه بابک زنجانی میلیاردی ایرانی، واکنش نشان دادند. به گزارش خبرگزاری آنا، نام بابک زنجانی و سرنوشت او برای رسانه‌های ترکیه همچنان جالب است. از روزی که تاریخ برگزاری دادگاه این فرد در ایران مشخص شد، اخبار

مربوط به زنجانی با آب و تاب بیشتری در رسانه‌های ترک زبان منتشر می شد. پس از جلسه دادگاه رسانه‌های ترکیه نیز با تیتراهایی چون احتمال بالای مصادره اموال زنجانی در ایران و جزئیات آن و همچنین انتشار

اخباری مبنی بر سفر «رضا ضراب» به خارج از ترکیه در زمان برگزاری دادگاه زنجان، به استقبال این پرونده در ایران رفتند.

نام رضا ضراب، تاجر ایرانی الاصل در ترکیه با نام زنجان گره خورده است. ضراب در پرونده مالی معروف ۱۷ دسامبر که به پرونده فساد مالی در ترکیه مشهور شد، مدت سه ماه در زندان بود. او در یکی از اعترافات خود بابک زنجان را رییس خود معرفی کرده بود. براساس ایمیل‌های ردوبدل شده بین ضراب و زنجان، این ایرانی ثروتمند قصد سفر به ترکیه و دیدار با ضراب را در هتلی لوکس در آنتالیا داشته است. به گفته پلیس ترکیه، بابک زنجان و رضا ضراب هیچ‌وقت تلفنی صحبت نمی‌کردند و ارتباطشان فقط از طریق ایمیل بوده است.

اپوزیسیون برزیل خواستار استعفای رییس کنگره این کشور شد

اپوزیسیون برزیل ضمن ارسال نامه‌ای به «دیلما روسف» رییس‌جمهور این کشور خواستار استعفای «ادواردو کون‌ها» رییس کنگره -ی برزیل به دلیل مشارکت وی در فساد مالی شرکت نفتی پتروبراس و دریافت رشوه‌های کلان شدند. طبق گزارش‌های دریافتی از رسانه جمعی برزیلی، ۵ تن از رهبران حزب اپوزیسیون برزیل در این نامه خطاب به «روسف» نوشتند که «ادواردو کون‌ها» باید از سمت خود کناره‌گیری کند. رییس کنگره برزیل متهم به مشارکت در فساد مالی دولتی و دریافت ۵ میلیون دلار به‌عنوان رشوه از سوی مقامات شرکت نفتی پتروبراس شده است. فساد مالی شرکت پتروبراس بزرگ‌ترین رسوایی مالی در برزیل از گذشته تاکنون لقب گرفته است.

طبق گزارش‌های دریافتی، وی در ازای دریافت رشوه‌های کلان نسبت به فعالیت‌ها و اقدامات غیرقانونی این شرکت سکوت اختیار می‌کرده است. وی چندی پیش و در جریان جلسه کنگره که به برای بررسی شبکه گسترده فساد مالی برزیل برگزار شده بود گفت که هیچ حساب بانکی در بانک سوئیس ندارد اما بعدها مشخص شد که وی ۴ حساب بانکی در بانک‌های این کشور اروپایی دارد که تاکنون به آن‌ها اشاره‌ای نکرده است.

این رسوایی بزرگ مشکلات فراوانی را برای شرکت «پتروبراس» در جذب منابع مالی در بازارهای بین‌المللی به وجود آورد و همچنین ۵۸ درصد از ارزش خود در ماه‌های اخیر را در این بازارها از دست داد، دلیلی که باعث کاهش سرمایه‌گذاری‌های این شرکت در حوزه‌ی نفت برای سال‌های آینده نیز شد. شرکت نفتی «پتروبراس» که بیشترین قسمت آن متعلق به دولت برزیل است یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های تجاری نفتی در جهان بوده و علاوه بر آمریکای جنوبی دارای سرمایه‌گذاری در آسیا، آفریقا و خاورمیانه می‌باشد.

حبس خانگی «بلاتر» رییس مستعفی فیفا

رییس مستعفی فدراسیون جهانی فوتبال فیفا شاید یکی از محدود کسانی در دنیا باشد که بسیار مسافرت کرده و به کشورهای مختلف جهان سفر کرده است اما او اکنون دیگر نمی‌تواند خیلی سفر کند؛ بلاتر اکنون در خانه و دفتر کارش در سوئیس حبس شده است.

به گزارش رویترز، پس از دستگیری گسترده مقامات فیفا در مورد پرونده‌های فساد مالی و رشوه‌گیری، حالا سب بلاتر تنها برای ساعاتی محدود می‌تواند دفتر کارش را در مرکز سوئیس ترک کند چراکه او حتی در این دفتر نیز از بازجویی و یا حتی بازداشت ایمن نیست.

مقامات ارشد کمیته تحقیق و دادستانی سوئیس به محل کار بلاتر در بلندی‌های شهر زوریخ آمدند تا نشان دهند که بلاتر معروف دیگر

نمی‌تواند از بازجویی‌ها بگریزد. منابع مطلع می‌گویند ۱۵ نفر از جمله دادستان سوییس و نیروهای پلیس به مقر فیفا در زوریخ آمدند تا از بالاتری که خود را برای شرکت در مجمع فیفا آماده می‌کرد بازجویی کنند. خبرها حاکی از آن است که این هیأت قضایی تعدادی از پرونده‌ها و مدارک موجود در دفتر کار بالاتر را نیز با خود بردند.

تظاهرات سراسری در عراق علیه فساد اداری

صدها تن از ساکنان استان کربلا با برگزاری تظاهرات گسترده در این استان خواهان اجرای اصلاحات دولتی و مبارزه با فساد مالی و اداری شدند.

ساکنان استان‌های واسط، الناصریه و ذی قار نیز با برگزاری تظاهرات مشابه، محاکمه مسئولان فاسد در نهادهای دولت و اجرای اصلاحات بیشتر در این نهادها را خواستار شدند. آن‌ها همچنین به وضعیت نامناسب خدمات‌رسانی در کشور اعتراض کردند.

به دنبال اعتراضات گسترده مردمی در عراق علیه فساد و کمبود خدمات اساسی، حیدر العبادی، نخست‌وزیر عراق دست به اصلاحات گسترده و بی‌سابقه در نظام سیاسی این کشور زد اما به نظر می‌رسد برای اجرای این اصلاحات با مشکلاتی مواجه شده است.

ساکنان استان "بغداد" نیز با تجمع در میدان "التحریر" دولت و پارلمان را به تعلل در اجرای اصلاحات متهم کردند و خواهان تحت پیگرد قراردادن مسئولان فاسد دولت شدند.

گذرنامه رییس اسبق صندوق بین‌المللی پول باطل شد

قاضی دادگاه رسیدگی به پرونده رودریگو راتو، رییس اسبق صندوق بین‌المللی پول که به پولشویی متهم است، گذرنامه وی را باطل کرد. رودریگو راتو در فاصله سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۴ وزیر دارایی اسپانیا و در سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ نیز رییس صندوق بین‌المللی پول بود.

براساس ادعای دادگاه، راتوی ۶۶ ساله توانسته است در دوران ریاست خود بر وزارت دارایی مبلغی حدود شش میلیون یورو را مخفیانه به

بانک‌های خارج از اسپانیا منتقل کند. راتو در پی افشای فساد مالی با فشار ماریانو راخوی، نخست‌وزیر اسپانیا از سمت خود کناره‌گیری کرد. او تاکنون تمامی اتهامات مطرح‌شده درباره‌ی پولشویی را رد کرده است.

به نقل از خبرگزاری فرانسه، راتو به‌دلیل اتهام فساد در زمانی که به‌عنوان مدیر اجرایی یکی از بانک‌های اسپانیا موسوم به "بانکیا" خدمت کرده بود، تحت تحقیق قرار گرفته است. براساس اخباری که مطبوعات اسپانیا ازجمله روزنامه «آل پائیس» و «ووزپوپولی» منتشر کرده‌اند، وی صاحب دو مؤسسه تجاری بوده و از این مؤسسات برای پولشویی استفاده می‌کرده است.

ترکیه:

مبارزه با فساد و اقدامات پیشگیرانه در زمینه
سرمایه‌گذاری‌های خارجی

ترکیه، به عنوان یک اقتصاد در حال ظهور، در قبال افزایش تلاش‌های ضدفساد در سراسر جهان پاسخ‌گو بوده است و درحالی‌که دارای چارچوب‌های قانونی لازم در این زمینه است، اما مطالعات اخیر منتشرشده مانند شاخص ادراک فساد و گزارش OECD^۱ نشان داد که رتبه‌بندی ترکیه در شاخص ادراک فساد سال ۲۰۱۴ کاهش یافته است و از امتیاز ۵۰ در سال ۲۰۱۳ به ۴۵ در سال ۲۰۱۴ تنزل کرده است و از رتبه ۵۳ به مکان ۶۴ جدول نقل مکان کرده است. گزارش رشوه خارجی OECD نیز که به تازگی در دسامبر ۲۰۱۴ منتشرشده نشان می‌دهد هیچ نشانه‌ای از این‌که ترکیه قانون ضد رشوه خارجی را اجرا کرده باشد وجود ندارد.

نوشتار زیر تلاش‌های فعلی ضدفساد ترکیه و نتایج آن‌ها را بررسی می‌کند و برای سرمایه‌گذاران خارجی که مایل به انجام کسب‌وکار در اقتصادهای نوظهور و یا کشورهای مستعد فساد هستند توصیه‌ها و پیشنهادهای را ارائه می‌دهد.

چارچوب مبارزه با فساد در ترکیه

تغییرات بسیار مهمی در چارچوب‌های قانونی ترکیه در ۲۰ سال گذشته صورت گرفته است. با توجه به تحولات بین‌المللی، ترکیه تمامی معاهدات ضدفساد قابل اجرا در حوزه‌ی سرزمینی را امضا و تصویب کرده است که عبارت‌اند از:

- کنوانسیون OECD در مبارزه با رشوه دادن به مقامات دولتی خارجی در معاملات بین‌المللی تجاری (کنوانسیون OECD) به تاریخ ۱۷ دسامبر سال ۱۹۹۷، که ترکیه در سال ۱۹۹۷ آن را امضا و در سال ۲۰۰۰ تصویب کرد.
- کنوانسیون قانون جنایی شورای اروپا در مورد فساد مورخ ۲۷ ژانویه ۱۹۹۹ که ترکیه در سال ۲۰۰۱ این سند را امضا و در سال ۲۰۰۴ تصویب کرده است.

- کنوانسیون قانون مدنی شورای اروپا درمورد فساد مورخ ۴ نوامبر ۱۹۹۹ که این سند در سال ۲۰۰۱ امضا و در سال ۲۰۰۳ به تصویب رسیده است.
- کنوانسیون ضد جرایم سازمان یافته فراملی سازمان ملل متحد که در تاریخ ۱۵ نوامبر ۲۰۰۰ امضا و در سال ۲۰۰۳ تصویب شده است.
- کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه فساد که در ۳۱ اکتبر سال ۲۰۰۳ امضا و در سال ۲۰۰۶ به تصویب رسیده است.

علاوه بر موارد فوق، ترکیه از اول ژانویه ۲۰۰۴ در انطباق با استانداردهای شورای اروپایی، از طریق عضویت خود در گروه کشورهای مقابله کننده با فساد، در ساختارهای بین المللی ضد فساد عضو شده است.

در نتیجه، قانون مبارزه با فساد ترکیه با توجه با استانداردهای بین المللی در این زمینه اصلاح شد. با توجه به کار نهاد نظارتی کنوانسیون OECD و گروه کاری رشوه خواری (WGB)^۱، تأثیر کنوانسیون OECD به خصوص در بازسازی تعریف و عواقب ناشی از جرم رشوه خواری در ترکیه قابل توجه است.

اگرچه کنوانسیون OECD عمدتاً بر جرم شناختن رشوه به مقامات دولتی خارجی متمرکز است و در نتیجه یک برنامه برون مرزی از قوانین

1. Working Group on Bribery

ضد رشوه را اشاعه می‌دهد، بااین حال کنوانسیون OECD تغییر زیادی در چشم‌انداز قانونی مبارزه با رشوه در ترکیه داده است.

در ابتدا (به‌عنوان مثال، قبل از تصویب کنوانسیون OECD و قبل از گزارش WGB درمورد وضعیت ترکیه) رشوه‌خواری در معاملات خارجی (به‌عنوان مثال، دریافت رشوه و یا دادن رشوه برای عملی که منطبق با وظیفه رسمی است) مجازات زندان نداشت و رشوه خارجی عمل مجرمانه‌ای نبود. تلاش‌های قانونی ترکیه پس از تصویب کنوانسیون OECD تا زمان حاضر عبارت‌اند از:

- افزایش احکام صادره برای جرم رشوه.
- رشوه به مقامات دولتی خارجی به جرمی در قوانین ترکیه تبدیل شد.
- پیشنهاد یا وعده‌ی رشوه جرم محسوب شد.
- دامنه تعریف مقامات دولتی خارجی وسعت یافت.
- مفادی از قانون جزایی ترکیه در زمینه‌ی برخورد نرم و ملایم با مرتکبان جرم پرداخت رشوه به مقامات دولتی خارجی لغو شد.
- باوجود این‌که اصول کلی قانون ترکیه اجازه نمی‌دهد که شرکت‌ها مشمول قوانین کیفری باشند، درنهایت مسئولیت اداری اقدامات افرادی که به نمایندگی از شرکت‌ها مرتکب جرم رشوه می‌شدند، به شرکت‌ها نیز تحمیل شد.
- از منظر خط‌مشی‌های اداری، ترکیه دو خط‌مشی را پیگیری کرد: راهبرد افزایش شفافیت و تقویت مبارزه علیه فساد (استراتژی) و ابتکار همکاری حکومت باز (OGPI)^۱.

استراتژی

استراتژی توسط مجلس ترکیه در تاریخ ۲۲ فوریه سال ۲۰۱۲ پذیرفته شد و بین سال های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۴ اجرایی شد. استراتژی مذکور این موضوع را که برخورد با فساد در کنار راهکارهای قانونی باید ابعاد اجتماعی و اقتصادی را نیز در نظر داشته باشد به رسمیت شناخت. هدف استراتژی از بین بردن عواملی است که مانع شفافیت و موجب افزایش فساد خواهد بود و ایجاد یک سیستم پاسخ گو و شفاف می باشد. استراتژی ابزاری برای جلوگیری از فساد و اعمال مجازات های مرتبط با فساد است، درحالی که بالا بردن سطح آگاهی های اجتماعی نیز مدنظر است. فرمان مجلس در پذیرش استراتژی موجب تشکیل یک کمیسیون و شورای اجرایی در زمینه افزایش شفافیت و تقویت مبارزه علیه فساد (شورای اجرایی) به عنوان سازمانی برای استراتژی شد. اعضای شورای اجرایی شامل وزیر دادگستری، وزیر کشور و وزیر امور مالی می باشند.

(OGPI) ابتکار همکاری حکومت باز

ترکیه در آوریل سال ۲۰۱۲ عضو OGPI شد. OGPI در زمینه ی اصول پاسخ گویی و شفافیت برای بهبود کیفیت حکمرانی فعالیت دارد. تاکنون تعهدات ترکیه در چارچوب OGPI شامل افزایش صداقت و شفافیت در بخش عمومی و بهبود کیفیت خدمات عمومی بوده است. در چارچوب OGPI، ترکیه متعهد به بازکردن یک وبسایت عمومی است که در آن دولت، پروژه ها و استراتژی های مورد استفاده در مبارزه با فساد را منتشر می کند و زمینه ی بحث های عمومی در این موضوع را فراهم می کند تا شفافیت لازم در هزینه های عمومی و مشارکت شهروندان در روند سیاست های توسعه محقق شود. ترکیه همچنین یک پایگاه الکترونیکی در زمینه ی مناقصه های عمومی ایجاد خواهد کرد. علاوه بر این، ترکیه بسترهای نرم افزاری لازم را برای شفافیت و صراحت در کارگاه ها و کنفرانس های هر دو بخش دولتی و خصوصی و جامعه مدنی فراهم خواهد کرد که همراه با انجام تجزیه و تحلیل خطر برای تشخیص حوزه های در معرض خطر فساد و اقدامات پیشگیرانه و بازدارنده پس از آن

است. این طرح همچنین شامل اندازه‌گیری بهره‌وری سازوکارهای اجرایی برای افزایش صداقت و شفافیت و برای توجه به ادراک فساد در میان شهروندان و بخش خصوصی است. انتظار می‌رود شفافیت موردنظر و برنامه‌ریزی شده در فرایندهای مشارکتی به ایجاد موانعی برای فساد تبدیل شود.

علاوه بر تلاش‌های قانونی و اداری فوق‌الذکر، جامعه مدنی نیز به نیروهای درحال مبارزه با فساد می‌پیوندد. سازمان‌های جامعه مدنی با انتشار مقالات و انجام پژوهش به افزایش آگاهی‌های عمومی در برابر فساد کمک می‌کنند.

بخش خصوصی با توجه به قانون ضدفساد خارجی ایالات متحده و قانون مبارزه با رشوه انگلستان که هر دو نقاط عطفی در دسترسی برون مرزی به قوانین خارجی هستند به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای در مبارزه با فساد فعال است. از آنجاکه شرکت‌های چندملیتی تجاری در ترکیه نیز توسط قوانین خارجی محدود می‌شوند، بنابراین آن‌ها تجارت خود را با قوانین محلی در ترکیه نیز انطباق می‌دهند. در نتیجه باعث ایجاد یک جبهه دوگانه در مبارزه با فساد خواهند شد و تلاش‌های بخش خصوصی ممکن است به ایجاد و حفظ فرهنگ ضدفساد در میان شرکت‌ها و بالابردن سطح آگاهی در زمینه‌ی کسب‌وکار کمک کند.

باوجود تلاش‌های ذکرشده در فوق در جبهه قانونی، اداری و خصوصی، مطالعات و بررسی‌های جهانی و محلی نشان می‌دهد که ترکیه هنوز به اهداف خود در زمینه‌ی مبارزه با فساد نرسیده است. کاهش پنج رتبه‌ای ترکیه در شاخص ادراک فساد سازمان شفافیت بین‌المللی معیار معتبری در زمینه‌ی چشم‌اندازهای تلاش‌های ضدفساد در ترکیه است. این ممکن است به عدم سطوح کافی از شفافیت و پاسخگویی در عمل، باوجود تلاش‌های قانونی و اداری مرتبط باشد. به‌تازگی، با توجه به یک اصلاح در قوانین دیوان محاسبات کشور، این دیوان ممکن است قادر به ممیزی حساب نهادهای عمومی برای سه سال دیگر نباشد (ازجمله شرکت‌های

سهامی که به موجب قوانین خاص بیش از ۵۰ درصد از سهام آن‌ها به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم توسط عموم مردم تأمین می‌شود و همچنین انواع ادارات، نهادها، سازمان‌ها، اتحادیه‌ها، شرکت‌ها و شرکت‌هایی که سهم عمومی بیش از ۵۰ درصد است). این متمم، ممکن است شفافیت و حساب‌دهی مؤسسات را کاهش داده و نظارت و حسابرسی هزینه‌های عمومی را تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین، هم رشوه‌ی داخلی و هم خارجی با خطرات کمتری مواجه خواهند بود و این باعث کندی مبارزه با فساد می‌شود.

سومین بخش گزارش OECD درمورد ترکیه، تکرار انتقادهای قبلی درمورد عدم اجرای مواردی از بندهای مربوط به رشوه خارجی و عدم اطمینان درمورد مسئولیت کیفری شرکت‌های بزرگ (یعنی این‌که محکومیت یک شخص حقیقی پیش‌نیاز محکومیت شخص حقوقی باشد هنوز مشخص نیست). این گزارش نگرانی خود را درمورد عدم فعالیت مؤثر ترکیه در تشخیص، بررسی و پیگرد قانونی عوامل رشوه خارجی و درمورد این واقعیت که برخی از مقامات ترکیه متهم به دریافت رشوه‌ی خارجی هستند که انعکاس رسانه‌ای گسترده‌ای در مطبوعات خارجی نیز داشته است ابراز کرده است. بخش ۳ گزارش، این سؤال را مطرح کرده است که آیا عدم تعقیب موارد رشوه خارجی ماهیت سیاسی دارد؟

ترکیه در حال شکل‌گرفتن در کشورهای جی ۲۰^۱ و نشست ریاست جمهوری آن‌ها در بی ۲۰ در سال ۲۰۱۵ است. نشست بی ۲۰ باهدف گردهمایی اقتصادی کشورهای جی ۲۰ و تعیین دستور کار جی ۲۰ در ارتباط با مشکلات و منافع اقتصادی شان است. مبارزه با فساد از زمان نشست بی ۲۰ کره جنوبی در سال ۲۰۱۰ همواره در دستور کار نشست بوده است. به‌طور سنتی مبارزه با فساد یک آیت‌م قابل توجه در برنامه‌های جی ۲۰ بوده است که هدف آن اطمینان از همکاری‌های اقتصادی مؤثر و

1. The Group of Twenty

گروه بیست که به جی ۲۰ نیز شناخته می‌شود، مجمعی بین‌المللی برای حکومت‌ها و رؤسای بانک مرکزی از ۲۰ اقتصاد بزرگ جهانی است.

2. international business summit

نشست سران کشورهای عضو گروه ۲۰

سودمند است. دستور کار امسال نشست بی ۲۰ در میان دیگر موضوعات مهم، به موضوع مبارزه با فساد و بالا بردن آگاهی از طرح‌های مبارزه با فساد در تجارت ترکیه و جلب توجه عمومی به موضوع فساد از طریق پوشش رسانه‌ای از این رویداد است. این نشست به عنوان یک فرصت مهم برای ترکیه نیز می‌باشد تا جایگاه خود را در عرصه‌ی مبارزه با فساد جهانی تقویت کند و نشان دهد که ترکیه حاضر به از بین بردن فساد و به وجود آوردن یک محیط کسب و کار امن تر برای استقبال از سرمایه‌گذاران سراسر جهان می‌باشد.

ابزار پیشگیرانه برای سرمایه‌گذاری در اقتصادهای مستعد فساد

مانند تمام اقتصادهای درحال ظهور، ترکیه نیاز به دریافت سرمایه‌گذاری خارجی، تمرکز بر رشد و ایجاد زمینه‌ای برای همه بازیگران عرصه‌ی تجارت است تا اجازه رشد به کسب و کارهای جدید و ایده‌های نو وجود داشته باشد. کلید دستیابی به این هدف بستگی به شفافیت و پاسخ-گویی در مقیاس کلان دارد. در بخش دولتی، این هدف ممکن است از طریق کنترل مناسب و سازوکارهای حسابرسی و یک چارچوب قانونی کارآمد برای حفاظت از افشاگران تأمین شود.

برای سرمایه‌گذاران علاقه‌مند به انجام کسب و کار در اقتصادهای درحال ظهور، تکیه صرف بر چارچوب قانونی یک کشور ممکن است کافی نباشد. سرمایه‌گذاران ممکن است به رتبه‌بندی فساد یک کشور چندان توجه نکنند، اما این به معنای عدم استفاده آن‌ها از ابزاری که می‌تواند زمینه را برای سرمایه‌گذاری و ایجاد کسب و کار پایدار فراهم کند نیست. در زیر نمونه‌هایی از ابزارهایی که سرمایه‌گذاران و یا شرکت‌ها ممکن است برای جلوگیری از فساد هنگام انجام کسب و کار در اقتصادهای مستعد فساد استفاده کنند ذکر شده است.

شناخت فرهنگ

در مرحله اولیه از سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاران خارجی ابتدا تحقیقات لازم را به منظور آشنایی با فرهنگ شرکت محلی که قصد سرمایه‌گذاری در آن را دارند انجام می‌دهند. مواردی وجود دارد که نباید نادیده گرفته شود. برای مثال در ترکیه یک سرمایه‌گذار باید بداند که هدیه دادن یک مفهوم فرهنگی است و برداشت فساد ممکن است درمیان افراد متفاوت باشد. این آشنایی برای اطمینان از انطباق با برنامه مبارزه با فساد و مرحله آموزشی که توضیح داده می‌شود نیز مفید خواهد بود.

جدیت لازم

معمولاً یک سرمایه‌گذار خارجی مایل به ادغام یا دستیابی به یک شرکت محلی موفق است تا از طریق آن وارد بازار شود. تلاش فراوان و تجزیه و تحلیل خطر قبل از هرگونه معامله بسیار مهم است. موانع زیادی در این راه ممکن است پیش بیاید، بنابراین عواقب ناشی از ادغام با یک شرکت درگیر فساد می‌تواند نتایج نامطلوبی در عرصه‌ی داخلی و خارجی به وجود بیاورد. جدیت لازم مستلزم بررسی و ارزیابی اعتبار شرکت موردنظر و از همه مهم‌تر تاریخ خرید عمومی آن است. بررسی سابقه سهامداران، مدیران و کارکنان برای ارزیابی توانایی آن‌ها و میزان انطباق‌پذیری آن‌ها یک مرحله مهم و شاخص خوبی برای شرکت‌های موردنظر است.

جدیت در تحقیقات و بررسی سوابق تنها به مرحله اولیه ادغام و یا مالکیت محدود نمی‌شود؛ بلکه در مراحل بعدی انجام کسب‌وکار با همتایان تجاری یا شخص ثالث نیز باید انجام شود. به‌عنوان مثال در پروژه‌های خاص و یا سرمایه‌گذاری مشترک، برای شناسایی خطراتی که ممکن است با یک شخص ثالث خاص همراه باشد. علاوه بر این، به دست آوردن تعهدات مبارزه با فساد از همتایان تجاری می‌تواند یک تور امنیتی در برابر فساد فراهم کند. به‌خصوص در مورد قراردادهای خرید

عمومی، تضاد منافع بین شخص ثالث تجاری و مقام های دولتی مربوطه باید بررسی شود تا اقدامات محتاطانه تری اتخاذ شود.

برنامه های انطباقی مبارزه با فساد

سرمایه گذاران خارجی باید برنامه های خود را مطابق با دستورالعمل های ضدفساد خودشان انجام دهند تا موقعیت خودشان را تقویت کرده و از حفاظت لازم در برابر فساد اطمینان یابند. این برنامه ها و دستورالعمل ها باید پاسخ گوی نیازهای فرهنگ محلی باشد (به عنوان مثال، دستورالعمل ها باید به زبان محلی آماده و پاسخ گوی هر سؤال ممکن از سوی کارمندان محلی باشد).

برنامه ها و دستورالعمل ها باید سازگار با جغرافیای کشور، اندازه، بخش، صنعت و نوع شرکت باشد. مدیران و کارکنان باید معرف فعالیت های شرکت باشند. باید درک عمیقی از سیاست های شرکت و همچنین خطرات و عواقب ناشی از اقدامات فاسد وجود داشته باشد. اجرای سیاست های انطباقی باید پاسخ گوی تمام سطوح از شرکت باشد. رفتار سطوح بالا باید مشوق مدیران سطح میانی باشد که از نزدیک با کارکنان در این زمینه کار می کنند. بنابراین مدیران سطح عالی و میانی به معرفی یک فرهنگ سازمانی مبارزه با فساد کمک خواهند کرد.

آموزش

گام دیگر برای تأمین امنیت یک تجارت عاری از فساد، آموزش کارکنان شرکت موردنظر و یا هم تایان تجاری ثالث است. به خاطر کارایی، آموزش باید معرف یک بسته کامل از تعاریف، خطرات و عواقب اقدامات غیرقانونی و تأثیر آن بر زندگی کارکنان باشد تا در امور تجاری روزمره به اشتباه در اقدامات فسادانگیز درگیر نشوند. آموزش چهره به چهره با کارکنان تازه وارد همیشه مؤثرتر از آموزش آنلاین است که ممکن است به علت هزینه کمتر ترجیح داده شود.

کنترل و نظارت

سرمایه‌گذاران نیز باید سازوکارهای کنترل و نظارت قوی را برای نظارت بر اجرای سیاست‌های ضدفساد شرکت‌ها برقرار کنند. شرکت‌ها باید با انجام حسابرسی‌های دوره‌ای کامل خطرات بالقوه و بالفعل را شناسایی کنند. استفاده از تکنولوژی به‌عنوان یک مکانیسم کنترل پیشگیرانه ممکن است کارآمدی بیشتری داشته باشد. داشتن سیستم‌های خودکاری که معاملات را ردگیری می‌کنند و کنترل و تأیید توسط یک مقام سطح بالا را ممکن می‌سازد، خطر فساد را کاهش می‌دهد. حفاظت از منابع افشاگر یکی دیگر از روش‌های کنترل است. کارکنان باید قادر به افشای آنچه به نظرشان در تضاد با سیاست‌های ضدفساد شرکت است باشند، بدون این‌که از تلافی و یا اقدام انضباطی توسط شرکت در هراس باشند. دستورالعمل‌های شرکت‌های بزرگ باید به‌وضوح نشان دهد که چگونه و چه کسی ممکن است مظنون به فساد باشد. ایجاد یک خط تلفن محرمانه که در آن کارکنان و اشخاص ثالث بتوانند اقدامات غیرقانونی کارکنان شرکت را گزارش دهند می‌تواند یک کنترل مفید و هشداردهنده را تشکیل دهد. داشتن سازوکارهای فوق برای کاهش عواقب ناشی از خطرات بالقوه‌ای که سرمایه‌گذاران خارجی در امور تجاری خود در هر کشوری با آن‌ها روبرو هستند مهم است.

رویکرد اتریشی:

چگونگی مبارزه با تبانی و ترویج درستکاری در
ورزش

مطلب زیر به قلم سورین موریتزر^۱ که در پایگاه اینترنتی سازمان شفافیت بین‌المللی منتشر شده است، به موضوعی پرداخته که عرصه‌ی ورزش همه کشورهای به‌نوعی با آن روبرو هستند. تبانی در ورزش و چالش‌ها و راه‌های مبارزه با این نوع از فساد در ورزش کشور اتریش در نوشتار زیر مورد بررسی قرار گرفته است و ابتکارات مطرح‌شده در آن می‌تواند محرک پدید آمدن ایده‌های جدید برای استفاده دیگر کشورها نیز باشد.

تا قبل از سال ۲۰۱۲ در کشور اتریش هرگز به شیوه‌ای جامع به نحوه‌ی مبارزه با مسایل بحث‌برانگیز تبانی، تقلب و شرط‌بندی در ورزش برخورد نشده بود. اما این وضعیت هنگامی که وزارت ورزش اتریش، فدراسیون فوتبال اتریش (AFA) و لیگ برتر فوتبال اتریش به‌صورت جمعی انجمن حمایت از درستکاری در ورزش^۲ را تأسیس کردند، به شکل قابل ملاحظه‌ای تغییر کرد. به‌دنبال استفاده از نام تجاری "قانون بازی جوانمردانه" در فعالیتهای روزانه، گروه دیگری از سهامداران عمده ورزش از جمله کمیته ملی المپیک اتریش، فدراسیون اسکی، فدراسیون هاکی روی یخ و سازمان لاتاری اتریش به‌همراه طیف وسیعی از رایاه‌دهندگان خدمات شرط‌بندی در اتریش به این انجمن پیوستند.

قانون بازی جوانمردانه در درجه‌ی اول توسط وزارت ورزش اتریش و همچنین از طریق بودجه سالانه حق عضویت و با استفاده از حامیان مالی پایه گذاری شده است. تیم اجرایی که مقر آن در شهر وین است، متشکل از دو گروه از کارکنان تمام‌وقت است. ریاست فعلی آن با فوتبالیست بین‌المللی سابق گوتتر کالتن برونر است. همچنین همکاری نزدیکی با وزارت کشور اتریش و به طور خاص با واحد سلامت ورزشی این وزارتخانه وجود دارد.

استراتژی اجرایی قانون بازی جوانمردانه به‌زودی منجر به تشکیل سازمانی شد که به‌صورت دقیق و واضح برای پیشگیری و نظارت

1. Severin Moritzer

2. Association for Protecting the Integrity in Sport

تعریف شده بود و شامل ایجاد یک آمودزمان برای دریافت ارتباطات مربوط به تبانی در ورزش اتریش بود.

پیشگیری

از همان ابتدا، قانون بازی جوانمردانه یک استراتژی آموزشی از بالا به پایین را به کار گرفت که گروه هدف اول آن را ورزشکاران حرفه‌ای (از جمله ورزشکاران حرفه‌ای آینده) تشکیل می‌دادند. سپس ورزشکاران نیمه حرفه‌ای و آماتور، داوران و نمایندگان ورزشی نیز تحت پوشش این دوره‌ی آموزشی قرار گرفتند. از آنجایی که حدود ۸۰٪ از موارد تبانی در ورزش سراسر جهان در فوتبال رخ می‌دهد، قانون بازی جوانمردانه ابتدا تلاش خود را در فعالیت‌های پیشگیرانه در این ورزش متمرکز کرده است.

از سال ۲۰۱۲ همه بازیکنان در دو لیگ حرفه‌ای اتریش، انجمن تیم‌های ملی جوانان (مردان و زنان)، بازیکنان جوان آکادمی‌های فوتبال و مقامات ارشد حوزه‌ی فوتبال برای به کارگیری یک ابزار توسعه یافته ویژه برای جلوگیری از تبانی، تحت آموزش قرار گرفتند.

از آغاز سال ۲۰۱۳، قانون بازی جوانمردانه با ترکیبی از سخنرانی‌های مستقیم، سمینارها و کارگاه درباره‌ی درستکاری در ورزش و تبانی در حدود ۱۵۰ دوره آموزشی را برای حدود ۵۰۰۰ نفر از مخاطبان گروه هدف اصلی خود از بازیکنان، مقامات، کارمندان سازمان‌های ورزشی و نمایندگان رسانه‌ها برگزار کرده است که نزدیک به ۱۰۰٪ از فوتبالیست‌های حرفه‌ای و داوران فوتبال اتریش را شامل شده است. به منظور اطمینان از تداوم و پایداری این دوره‌های آموزشی پس از یک دوره ۱۲ یا ۱۸ ماهه، این دوره‌های آموزشی و سمینارها تکرار می‌شوند.

در استراتژی آموزش بالا به پایین قانون بازی جوانمردانه سال ۲۰۱۵، اولویت، گسترش فعالیت‌های آموزشی به ورزش آماتور و به‌طور خاص ۴۸ باشگاه‌ها فوتبال از لیگ منطقه‌ای اتریش است. تجربه ثابت کرده است که رویکرد آموزشی نسبت به ورزشکاران، دارای نتایجی پایدار و مدلی قابل اثبات از ارتقای سطح آگاهی و درک است. همچنین در این دوره‌ها

به‌طور مستقیم درمورد مجازات برای شرکت در تبانی، مانند پیگرد قانونی، عواقب ناشی از مقررات AFA، پیامدهای قانون کار و بالاخره مهم‌تر از همه از دست دادن شهرت اجتماعی صحبت می‌شود.

نظارت

در حال حاضر از یک سیستم نظارت و تجزیه و تحلیل مسابقات و نتایج بازی در تمام سطوح فوتبال حرفه‌ای استفاده می‌شود تا حفاظت مؤثری را در برابر احتمال تبانی حدود ۳۰۰۰ مسابقه در دو بخش لیگ برتر، تمام مسابقات باشگاه‌های اروپایی و مسابقات بین تیم‌های ملی انجام دهد.

به عنوان عضو یوفا، فدراسیون فوتبال اتریش، بخشی از سیستم نظارتی یوفا می‌باشد که از یک سیستم نظارتی تحت عنوان اسپرت رادار استفاده می‌کند که ابزاری مناسب برای نظارت مسابقات و نتایج بازی‌ها می‌باشد. در قانون بازی جوانمردانه استفاده از این ابزار نظارتی با رویکرد آموزشی به منظور افزایش آگاهی و ارتقای شفافیت و اعتبار همراه شده است تا ورزشکاران این موضوع را درک کنند که رفتار فردی آن‌ها ممکن است به صورت بالقوه تلاشی در جهت تبانی و تقلب ارزیابی شود.

وضعیت حقوقی و آمبودزمان در اتریش

از دیدگاه حقوق کیفری، تبانی در حال حاضر یک جرم کیفری محسوب می‌شود که زیر عنوان تقلب جای می‌گیرد و اساس محکومیت‌های کیفری است که به دنبال رسوایی تبانی صورت گرفته در لیگ برتر فوتبال اتریش در سال ۲۰۱۳ صورت گرفت.

همانند بقیه اروپا، در اتریش نیز بحث‌هایی در جریان است که اضافه کردن قانون درستی‌کاری ورزشی و ضد تبانی به قوانین کیفری موجود می‌تواند مبارزه با تبانی در ورزش را تسهیل کند. با این حال، به نظر می‌رسد که چنین الحاقی هنوز در دستور کار سیاسی و قانون‌گذاری قرار نگرفته است.

علاوه بر قانون جنایی، در اتریش تمرکز زیادی درمورد عواقب تبانی در مقررات خود AFA است. مانند کشورهای دیگر، در قوانین اتحادیه

فوتبال اتریش به صورت روشن تصریح شده است که بازیکنان، داوران و مقامات به گزارش تبانی احتمالی ملزم هستند. چنین گزارشی باید توسط یک مرجع منطقه‌ای صلاحیت‌دار فوتبال اتریش ثبت شود. این تعهد به گزارش، به‌ویژه در جلسات آموزش قانون بازی جوانمردانه مورد تأکید قرار می‌گیرد.

باهدف ایجاد مشوق‌هایی برای گزارش‌دهندگان، قانون بازی جوانمردانه با همکاری وزارت ورزش، آمبودزمنی را به‌عنوان اولین نقطه تماس ورزشکاران و فعالان حوزه‌ی ورزش در اول فوریه ۲۰۱۴ راه‌اندازی کرد. ورزشکاران می‌توانند به‌صورت محرمانه در صورت آگاهی از مسایل مربوط به تبانی با این آمبودزمن از طریق پست الکترونیکی و یا تلفن تماس بگیرند. وظیفه اعضای آمبودزمن ارایه کمک و مشاوره رایگان، دریافت اطلاعات درمورد تبانی صورت‌گرفته و یا در حال برنامه‌ریزی و بررسی آن است.

دفتر آمبودزمن به بررسی هرگونه اطلاعات دریافتی می‌پردازد و در این مسیر با گزارش‌دهندگان یا فردی که دنبال مشاوره است همکاری نزدیکی دارد. همچنین به‌منظور پیدا کردن یک راه‌حل مناسب به قانون بازی جوانمردانه مراجعه و با مسئولان ورزشی مرتبط تماس گرفته می‌شود. فعالیت‌های آمبودزمن هر دو سال یک‌بار به‌منظور تقویت حوزه‌های عملیاتی و بهبود خدمات ارایه‌شده ارزیابی می‌شود.

پروژه‌های ملی و بین‌المللی در درستکاری ورزشی

به عنوان یک نقطه کانونی ملی در درستکاری ورزشی، عملکرد قانون بازی جوانمردانه فراتر از پرداختن صرف به تبانی در ورزش است و شامل فعالیت گسترده تری در زمینه‌ی تقویت درستکاری در ورزش کشور نیز می‌شود. نتیجه این فعالیت تشکیل یک گروه کاری بین وزیر ورزش و دیگر مقامات ورزشی برای تدوین مقررات مربوط به درستکاری در ورزش و توسعه‌ی یکپارچه درستکاری در ورزش و در میان همه انجمن‌های ورزشی حرفه‌ای است.

متون و مقرراتی که در این زمینه تدوین شده‌اند، در حال حاضر در فرایند ادغام‌سازی با قوانین و مقررات انجمن‌های ورزشی حرفه‌ای رسمی است. در ژانویه ۲۰۱۵ فدراسیون فوتبال آمریکایی اتریش اولین انجمن ورزشی بود که شرایط جدید را پذیرفت و انتظار می‌رود تا دیگر انجمن‌های ورزشی حرفه‌ای نیز به تدریج به این فرآیند بپیوندند.

قانون بازی جوانمردانه همچنین در تلاش برای تقویت همکاری‌های ورزشی در اروپاست. برنامه‌ی کاری اتحادیه اروپا، در ماه می ۲۰۱۴ مجموعه‌ای از اقداماتی را که اعضای اتحادیه اروپا باید اجرا کنند، از جمله اقداماتی در مورد درستکاری ورزشی و به خصوص مسایل مرتبط با تبانی در مسابقات را به تصویب رساند. قانون بازی جوانمردانه به عنوان یک عضو از گروه کارشناسان تبانی در ورزش، به تبادل روش‌ها و بهترین اقدامات در مبارزه با تبانی می‌پردازد.

علاوه بر این، در تاریخ ۹ ژوئیه ۲۰۱۴ شورای اروپا کنوانسیون شورای اروپا در مورد دستکاری مسابقات ورزشی را در چارچوب توافقنامه‌های جزئی‌تر تصویب کرد. ماده ۱۳ این کنوانسیون زمینه‌های به‌وجود آوردن سازوکارهای ملی را فراهم می‌کند.

نتیجه‌گیری

مبارزه با تبانی خواسته فراگیر انجمن‌های ورزشی، سازمان‌های اجرای قانون، نهادهای دولتی و سایر ذی‌نفعان است. قانون بازی جوانمردانه پیرو این خواسته بیش از سه سال است که به کسب تجربه و توسعه‌ی دانش و شیوه‌های مؤثر با استفاده از ارتباطات نزدیک در سطح ملی و بین‌المللی پرداخته است. این مدل متمرکز رویکرد اتریشی برای مقابله با یکی از بزرگ‌ترین تهدیدها در ورزش امروز می‌باشد.

ابزار و روش‌های مبارزه با فساد

شفاف‌سازی در پروژه‌های عمرانی دولتی

مرکز جهانی مبارزه با فساد در امور زیر بنایی (GIACC)^۱ یک سازمان مستقل غیرانتفاعی است، که منابعی را برای فهم، شناسایی و پیشگیری از فساد در امور زیربنایی، ساخت‌وساز و بخش‌های مهندسی فراهم می‌کند. منابع این مرکز شامل اطلاعات آزاد اینترنتی، مشاوره و ابزارهای مبارزه با فساد است. نوشتار حاضر از بخش ابزارهای مبارزه با فساد پایگاه اینترنتی این مرکز انتخاب و ارایه گردیده است.

فساد موضوعی پنهان است که می‌تواند با شفافیت بیشتر، کاهش یابد.

اصول کلی شفافیت

۱. محرمانه بودن، موجب تسهیل فعالیت‌های غیرقانونی و پنهان ماندن آن است. در نتیجه، شفافیت یک ابزار مهم در مبارزه با فساد است.
۲. هر سازمانی باید تا جایی که ممکن است به افزایش شفافیت در فعالیت‌های خود متعهد باشد.
۳. شفافیت بیشتر نه تنها به کاهش فساد کمک می‌کند؛ تصویر سازمان را نیز بهبود می‌بخشد.
۴. دلایل محرمانه بودن یک موضوع باید به دقت مورد بررسی قرار گیرد. آن‌ها ممکن است معتبر باشند. به عنوان مثال، ادعای لزوم محرمانه بودن امور تجاری ممکن است (آگاهانه یا ناآگاهانه) یک پوشش برای پنهان کردن معاملات غیرقانونی باشد.
۵. یک سازمان باید تلاش کند تا از شفافیت پروژه‌ها و قراردادهایی که در آن درگیر است تا آنجا که معقول و ممکن است اطمینان یابد. بنابراین، برای مثال، صاحب یک پروژه بخش دولتی باید شفافیت در پروژه‌های خود و دیگر شرکت‌کنندگان در این پروژه را (مانند تأمین‌کنندگان مالی، مشاوران و پیمانکاران) شفاف کند. ماهیت

شفاف‌سازی که باید در پروژه‌ها رعایت شود در زیر مشخص شده است.

شفافیت در پروژه‌های بخش عمومی

حق دانستن مردم: در پروژه‌هایی که کاملاً دولتی هستند یا تا حدی متعلق به بخش عمومی‌اند و یا تأمین مالی آن‌ها یا تضمین آن‌ها با بخش عمومی است، مردم باید به اطلاعاتی مانند چگونگی صرف بودجه عمومی و یا درستی هزینه‌کرد چنین بودجه‌ای دسترسی داشته باشند. بنابراین شفافیت باید یک ماده از حق عمومی باشد، نه یک حق انتخاب توسط بخش دولتی.

ناکافی بودن قانون آزادی اطلاعات: قانون آزادی اطلاعات که به مردم اجازه می‌دهد در صورت درخواست به آن‌ها اطلاعات داده شود، یک گام به سوی شفافیت بیشتر است، اما کافی نیست. دلیل این است که این روند از افشای اطلاعات فقط زمانی رخ می‌دهد که یک درخواست توسط مردم ارایه شود و در این افشای تدریجی، برخی از اطلاعات تنها به کسانی که آن درخواست را مطرح کرده‌اند ارایه می‌شود. همچنین ممکن است افشای اطلاعات کند باشد و زمان برای استفاده از این اطلاعات از دست برود. علاوه بر این، یک درخواست تنها می‌تواند آن بخش از اطلاعات درخواست شده را افشا کند.

کاهش شفافیت: شفافیت بیشتر در پروژه‌های بخش دولتی موجب کاهش فساد از لحاظ مادی خواهد شد و دربرگیرنده‌ی نتایج زیر خواهد بود:

- اطلاعات پروژه به‌طور وسیعی قابل دسترسی باشد و نه فقط برای کسانی که ممکن است در موضوع دخیل باشند و بنابراین تحقیقات مستقل بیشتری بر روی پروژه انجام خواهد شد.
- احتمال کشف فساد افزایش خواهد یافت.
- فعالیت‌های فسادآمیز تضعیف خواهند شد؛ چون عاملان بالقوه آگاه می‌شوند که احتمال کشف هرگونه فساد بیشتر خواهد شد.

- موجب تشویق حکمرانی بهتر می شود؛ چراکه شرکت کنندگان در پروژه مجبور به ارایه اطلاعات خود برای اداره‌ی بهتر مجموعه می شوند.
- شرکت کنندگانی در پروژه را که از ارایه اطلاعات خودداری کرده اند، نشان می دهد.

شفاف سازی توسط مالک پروژه: مالک پروژه بخش عمومی باید به مردم برای تحویل پروژه و تضمین عدم وجود فساد تا حد ممکن اطمینان بدهد. در نتیجه، مالک پروژه مسئول ارایه اطلاعات پروژه به عموم مردم است. بسیاری از اطلاعات باید در اختیار مالک پروژه باشد و یا به آسانی در دسترس او باشد و اگر چنین نبود مالک پروژه می تواند برای مثال از طریق شرایط قرارداد مربوطه درمورد لزوم ارایه اطلاعات لازم به مردم با بقیه شرکت کنندگان توافقاتی انجام دهد.

الزامات حامی مالی پروژه: حامی مالی باید شفافیت لازم را در رابطه با پروژه هایی که در آن سرمایه گذاری کرده است داشته باشد و باید مایل به ارایه تمام جزئیات تأمین مالی پروژه باشد.

دیگر مشارکت کنندگان در پروژه: دیگر شرکت کنندگان در پروژه، مانند پیمانکاران و مشاوران نیز باید با مالک پروژه در ارایه اطلاعات برای شفافیت پروژه - به خصوص زمانی که پروژه شکست خورده است - همکاری داشته باشند. این موضوع موجب کاهش خطر درگیر شدن در فساد می شود. همچنین این اطمینان حاصل می شود که این پروژه به درستی و با هزینه مناسب انجام شده است.

روش شفافیت: روش شفاف سازی بستگی به فن آوری های موجود و میزان دسترسی مردم به فن آوری دارد. روش ارجح می تواند اطلاع رسانی در وبسایت مالک پروژه باشد. با این حال، اگر دسترسی عمومی به اینترنت ناکافی باشد، اطلاعات باید در دفاتر مالک پروژه یا هر روش دیگری صورت پذیرد، که در دسترس بودن اطلاعات را برای عموم تضمین کند.

موضوعات اطلاع‌رسانی عمومی:

- در رابطه با تمام پروژه‌های بخش دولتی؛ در حالت ایده‌آل، باید اطلاع‌رسانی برای عموم مردم انجام شود، و ممکن است مستلزم اطلاع‌رسانی برای تعداد بسیار زیادی از پروژه‌ها باشد. این فرایند می‌تواند با درجه‌بندی اطلاعات هر پروژه متناسب با حجم، ارزش و اهمیت آن صورت پذیرد. روش دیگر آن است که دولت در ابتدا در رابطه با پروژه‌های بزرگ به ارایه اطلاعات بپردازد و به تدریج پروژه‌های دیگر نیز در این فرایند قرار گیرند.
- در رابطه با هر مرحله از پروژه؛ اطلاعات باید در ارتباط با هر مرحله از پروژه در دسترس باشد، از جمله: شناسایی پروژه، تأمین مالی، مناقصه، اجرا، تکمیل، تعمیر و نگهداری و بهره‌برداری.
- در رابطه با قراردادهای و قراردادهای فرعی؛ اطلاعات باید در رابطه با هر قرارداد پروژه مهم و زیر قرارداد افشا شود. تعریف اصطلاح "مهم" با توجه به پروژه متفاوت است. یک پروژه شخصی ممکن است تعداد زیادی از قراردادهای و قراردادهای فرعی را شامل باشد. افشای تمامی جزئیات این قراردادهای عملی و مفید نخواهد بود بلکه باید یک ملاک برای آن دسته از قراردادهای و قراردادهای فرعی که لازم است جزئیات آن‌ها در اختیار مردم باشد تعیین کرد. این ملاک از کشوری به کشور

متفاوت خواهد بود. طیف وسیعی از قراردادهای ممکن است شامل تأمین مالی پروژه‌ها و قراردادهای تضمینی؛ ساخت و ساز و مشاوره قرارداد در سطح قرارداد اصلی؛ طیف وسیعی از قراردادهای فرعی و موافقت‌نامه‌های سازمان را شامل شود.

نوع اطلاع‌رسانی: اطلاع‌رسانی باید شامل تمام اطلاعاتی باشد که پتانسیل قابل توجهی برای بروز فساد در آن‌ها وجود دارد که شامل جزئیات زیر است:

- پروژه
- صاحب پروژه
- هریک از طرفین هر قرارداد مربوطه
- روند پاداش‌دهی برای هر قرارداد مربوط
- شرایط هر قرارداد مربوط
- تغییرات شرایط هر قرارداد مربوط
- نتیجه از هر قرارداد مربوط
- شرایط پرداخت هر قرارداد
- ارزیابی پروژه و ممیزی

شرایطی که در آن افشای عمومی مهیا نیست: به دلایلی چند ممکن است که تصمیم به عدم افشای اطلاعات پروژه به عموم مردم توجیه داشته باشد. چنین دلایلی ممکن است شامل نگرانی‌های واقعی در مورد امنیت ملی؛ ایمنی

شخصی و یا محرمانه بودن اطلاعات باشد و یا مشکل تدارکات، در دسترس قراردادن اطلاعات کامل را مشکل کرده باشد. نگرانی‌ها ممکن است به محرمانه بودن مسایل تجاری مربوط باشد، اما در اغلب موارد، نباید منافع عمومی را در دریافت اطلاعات تحت‌الشعاع قرار دهد.

پرونده ویژه:

اتو پرز مولینا از ریاست جمهوری گواتمالا تا زندان

«اتو پرز مولینا» متولد ۱ دسامبر ۱۹۵۰ در گواتمالاسیتی است. او ژنرال بازنشسته ارتش و رئیس پیشین سازمان اطلاعات و جاسوسی از حزب محافظه کار وطن پرستان است. مولینا دو دوره در انتخابات ریاست جمهوری گواتمالا شرکت کرد. ابتدا در سال ۲۰۰۷ از «آلوارو کولوم» رهبر حزب چپ میانه اتحاد ملی امید شکست خورد. ولی در انتخابات نوامبر سال ۲۰۱۱، که از حزب راست گرای وطن پرستان در انتخابات شرکت نمود، توانست با کسب ۵۴ درصد آرا در مقابل «مانوئل بالدیزون» از حزب دموکراتیک فریدم ریوایول که ۴۶ درصد آرا را کسب کرد، پیروز شود. مولینا از زمان پایان جنگ داخلی در سال ۱۹۹۰ تاکنون، اولین نظامی سابق بود که پستی در حکومت داشت. او همچنین برای نخستین بار در تاریخ گواتمالا، یک زن (رکسانا بالدتی) را به مقام معاونت ریاست جمهوری این کشور منصوب کرد.

زندگی نظامی

پرز فارغ التحصیل آکادمی نظامی ملی گواتمالا است و به عنوان رئیس اطلاعات نظامی گواتمالا و به عنوان بازرس کل ارتش خدمت کرده است. او در سال ۱۹۸۳ یکی از اعضای گروهی از افسران ارتش بود که از کودتای وزیر دفاع وقت بر علیه رئیس جمهور «ریوس مونت» حمایت کرد. در حالی که به عنوان رئیس اطلاعات ارتش در سال ۱۹۹۳ خدمت می کرد، در مجبور ساختن «خورخه سرانو» رئیس جمهور وقت به خروج از کشور دست داشت. رئیس جمهور تلاش هایی در زمینه ی انحلال کنگره و انتصاب اعضای جدید به دیوان عالی کشور داشت.

در پی این رویداد، بازرس کل حقوق بشر گواتمالا، «رامیرو دلئون» با توجه به قانون اساسی به عنوان رئیس جمهور انتخاب شد. او پرز را به عنوان رئیس دفتر ریاست جمهوری خود منصوب کرد که او این موقعیت را تا سال ۱۹۹۵ حفظ کرد. با توجه به نظر رهبران جناح ارتش گواتمالا که طرفدار مذاکره در زمینه ی جنگ های ۳۰ ساله داخلی بودند، پرز به عنوان نماینده نظامیان در مذاکرات با نیروهای چریکی منصوب شد. آن ها در

سال ۱۹۹۶ موفق به عقد یک پیمان صلح شدند. بین سال های ۱۹۹۸ و ۲۰۰۰، پرز به نمایندگی گواتمالا در هیأت دفاعی قاره آمریکا فعالیت داشت.

زندگی سیاسی

در فوریه سال ۲۰۰۱، او حزب وطن پرستان را تأسیس کرد و در انتخابات ۹ نوامبر ۲۰۰۳، به کنگره راه یافت. او کاندیدای حزب وطن-پرستان در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۷ بود. شعار او دفاع از یک رویکرد تند نسبت به افزایش جرم و جنایت در کشور بود. اما او انتخابات را به آلوارو کولوم از وحدت ملی امید واگذار کرد.

در طول مبارزات انتخاباتی ریاست جمهوری سال ۲۰۰۷، چند تن از اعضای حزب وطن پرستان توسط مهاجمان مسلح کشته شدند. قربانیان شامل هاله مارینا سالازار یک زن بومی از نمایندگان حزبی کنگره و یک دستیار پرز بود.

ریاست جمهوری

پرز در نهایت در انتخابات ریاست جمهوری نوامبر ۲۰۱۱ با ۵۴ درصد آرا انتخاب شد. او اولین مقام نظامی سابق بود که پس از بازگشت گواتمالا به انتخابات دموکراتیک در سال ۱۹۸۶، به ریاست جمهوری انتخاب می شد.

او پیشنهاد کرد تا قوانین جدیدی در ارتباط با مبارزه با مواد مخدر وضع شود و با حضور در مجمع عمومی سازمان ملل گفت: «ثابت شده است که جنگ با مواد مخدر شکست خورده است».

اتهام فساد و دستگیری

در آوریل سال ۲۰۱۵، دادستان کل گواتمالا با کمک کمیسیون بین‌المللی رفع مصونیت سازمان ملل متحد، شواهدی از یک حلقه‌ی فساد به نام «لالینا» را کشف کرد که در آن ۵۰ نفر اعم از شهروندان عادی و کارمندان دولت، از جمله رؤسای اداره مالیات دخیل بودند. اتهام این افراد اختلاس چند میلیون دلاری و اخذ رشوه در ازای نادیده گرفتن تعرفه‌های گمرکی اعمال شده بر محصولات وارداتی بود. دادستان از طریق استراق سمع و صورت‌های مالی به دست آمده، مدارکی دال بر دخالت پسر و معاونش بالدتی را در این فساد ارایه داد.

مردم این کشور آمریکای لاتینی، پس از آشکار شدن این فساد با برگزاری تظاهرات‌های گسترده خواستار کناره‌گیری بالدتی و پسر شدند. به دنبال گسترده‌تر شدن اعتراضات، بالدتی از سمت خود کناره‌گیری کرد. بالدتی استعفاي خود را ساعاتی پس از آن اعلام کرد که دیوان عالی گواتمالا درخواست تجدیدنظر را برای حفظ مصونیت از مجازات وی رد کرد؛ چنین اقدامی برای اجتناب از این که کنگره حفظ مصونیت بالدتی را مورد بررسی قرار دهد صورت گرفت. کناره‌گیری معاون رییس‌جمهور گواتمالا درحالی رخ داد که کمتر از ۵ ماه به برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و معاون وی زمان باقی مانده بود. اتو پسر مولینا رییس‌جمهور گواتمالا طی پیامی کوتاه از اقدام بالدتی قدردانی کرد و گفت که این یک تصمیم شخصی و داوطلبانه بوده است.

پس از آن و اندکی بعد از برگزاری تظاهرات روز کارگر، گروهی از شهروندان درمقابل درب مقر دولت در پایتخت خود را به زنجیر کشیدند و اطمینان دادند که تا زمان کناره‌گیری رییس‌جمهور و معاون وی در همین حالت باقی می‌مانند.

اریک آرچیللا، وزیر انرژی و معادن گواتمالا نیز از منصب خود که از ژانویه ۲۰۱۲ به دست داشت، به اتهام دست داشتن در جرایم سیاسی و

اخاذی کناره‌گیری کرد؛ اعضای اصلی حزب آزادی‌بخش دموکراتیک این کشور از اتهامات وی مبتنی بر انجام اقدامات غیرقانونی پرده برداشتند. در همین حال حدود ۶۰ هزار نفر از مردم گواتمالا نیز بار دیگر به همراهی ۲۰ سازمان اجتماعی این کشور در مرکز گواتمالاسیتی پایتخت گواتمالا تظاهرات بر پا کردند و خواستار استعفای اتو پرز مولینا رئیس‌جمهور کشورشان شدند.

چند روز بعد دادستانی گواتمالا «خولیو روبرتو سوئارز» و «خوان دیوز رودریگز» رؤسای بانک مرکزی و مؤسسه‌ی تأمین اجتماعی (IGSS) این کشور را به اتهام دست داشتن در یک پرونده فساد ۱۴,۵ میلیون دلاری بازداشت کرد. رودریگز ریاست مؤسسه‌ی تأمین اجتماعی گواتمالا را از ماه آوریل ۲۰۱۳ به دستور اتو پرز مولینا رئیس‌جمهور این کشور به‌منظور مبارزه با فساد در این مؤسسه برعهده داشت. در ارتباط با روبرتو سوئارز نیز دادستانی گواتمالا لازم دانست وی را به اتهام دست داشتن در این پرونده فساد مالی از آزادی محروم سازد.

در این راستا، «پرز مولینا» درطول یک کنفرانس مطبوعاتی اطمینان داد که از سمت خود استعفا نخواهد داد؛ درحالی‌که اشتباهات رخ داده در دولت خود را به رسمیت شناخت و گفت: آنچه مهم است این است که وضعیت گواتمالا درحال بهبود می‌باشد و دادستانی این کشور نیز به انجام کار خود پیرامون پرونده‌های فساد می‌پردازد.

مولینا برای آرام‌سازی فضای خشم عمومی، استعفای چند نفر از مقامات ارشد گواتمالا را پذیرفت از جمله «گوستاوو مارتینز لونا» داماد وی که به‌عنوان بازوی راستش شناخته می‌شد و همچنین اجازه‌ی بررسی قراردادهای دولتی این کشور را داد. با این حال این اقدامات مولینا منجر به فرونشاندن خشم معترضان گواتمالایی نشد و آن‌ها هربار بیشتر تأکید کردند که بایستی اصلاحات عمیق و اساسی در دولت گواتمالا (دولتی که در آن فساد به‌عنوان یک هنجار تلقی می‌شود) قبل از برگزاری انتخابات آتی ریاست جمهوری صورت گیرد.

در تاریخ ۲۰ ژوئن، دادگاه قانون اساسی گواتمالا موافقت خود را با استیضاح اتو پرز مولینا رییس‌جمهور این کشور اعلام کرد. اما پس از آن که دادگاه تصمیم گرفت روند قضایی پرونده «مولینا» را متوقف کند، موج جدیدی از تظاهرات و اعتراضات مجدداً شکل گرفت که در طی آن هزاران تن از گواتمالایی‌ها با در دست داشتن پرچم این کشور و بنرهای ضددولتی خواستار استعفای پرز مولینا رییس‌جمهور کشورشان شدند.

در روز ۲۲ اگوست، دو حزب سیاسی «جنبش سیاسی ویناک» و «اتحاد انقلاب ملی گواتمالا» طی یک بیانیه مشترک خواستار برگزاری دادگاه برای رسیدگی به احتمال دست داشتن «اتو پرز مولینا» رییس‌جمهور این کشور در مسأله فساد مالی در گواتمالا شدند.

از سوی دیگر «تلما آلدانا» دادستان کل گواتمالا و «ایوان ولاسکز» رییس کمیسیون بین‌المللی رفع مصونیت در این کشور نیز پس از تحلیل ۸۸ هزار صفحه پرونده و ۹۲۰ شنود رهگیری شده، ۵ هزار و ۹۰۶ نامه، ۱۷۵ هزار سند و ۱۰۰ گزارش در رابطه با این موضوع خواستار برگزاری این دادگاه شدند.

«سرخیو دلا توره» وزیر اقتصاد، «سینتیا دل آگیلا» وزیر آموزش و «خوان کارلوس پاییس» نماینده‌ی کمیسیون رقابت در گواتمالا، روز بعد به دلیل رسوایی فساد مالی دولت در این کشور از سمت خود کناره‌گیری کردند.

وزیر مستعفی آموزش گواتمالا در همین رابطه در یک نشست خبری در مقر وزارت آموزش این کشور ضمن ابراز ناامیدی از وضعیت به وجود آمده، عنوان کرد که ما به خاطر ارزش‌هایی این سمت را پذیرفتیم و حالا به خاطر همان ارزش‌ها از سمت خود در دولت «اتو پرز مولینا» رئیس‌جمهور گواتمالا کناره‌گیری می‌کنیم. با این وجود رئیس‌جمهور گواتمالا روز ۲۴ اگوست با ارسال پیامی از طریق رادیو و تلویزیون این کشور به مردم اعلام کرد که با وجود تمامی اتهامات وارد شده به وی در خصوص دست داشتن در فساد مالی دولت، از سمت خود کناره‌گیری نخواهد کرد و با تمام نیرو با این اتهامات مقابله می‌کند.

در جلسه اول دادگاه «رکسانا بالدتی» معاون سابق رئیس‌جمهور گواتمالا که به اتهام شرکت در فساد مالی دولتی، در تاریخ ۲۶ اگوست برگزار شد، وزارت ارتباطات گواتمالا ضمن افشای یک فایل صوتی اعلام کرد که مولینا رئیس‌جمهور گواتمالا در رسوایی فساد مالی دولتی این کشور دست داشته است. محتوای این فایل صوتی نشان می‌دهد که «پرز مولینا» و «کارلوس مونیز» که در آن دوران در پست ریاست سازمان مالیاتی گواتمالا خدمت می‌کرد، درباره‌ی موضوع مهمی صحبت می‌کنند.

در این فایل صوتی رئیس‌جمهور گواتمالا به مونیز دستور می‌دهد که رئیس سازمان منابع انسانی را از منصب ریاست برکنار کند و از وی توضیح می‌خواهد که چرا تاکنون اجرای فرمان وی را به تأخیر انداخته است. دلیل «مولینا» برای برکناری رئیس سازمان منابع انسانی گواتمالا عدم همکاری وی با رئیس‌جمهور در پیشبرد مقاصدش بوده است؛ زیرا فردی که در این پست خدمت می‌کند می‌تواند با اختیاراتی که در امور کشور دارد، شرایط را برای مفسدان دولتی تسهیل کند و مقامات کشور را در مسیر پولشویی، دزدی اموال دولتی و فساد مالی یاری دهد.

کنگره‌ی گواتمالا روز دوم سپتامبر، مصونیت سیاسی پرز مولینا رئیس‌جمهور این کشور را به جرم مشارکت در فساد مالی دولتی موسوم به لالینا لغو کرد. ۱۳۲ نفر از نمایندگان این کنگره به فرمان لغو مصونیت

سیاسی رییس‌جمهور این کشور رأی موافق دادند، درحالی‌که کنگره برای صدور این فرمان تنها به ۱۰۵ رأی موافق نیاز داشت. پرز مولینا اولین رییس‌جمهور تاریخ گواتمالاست که مصونیت سیاسی وی به اتهام مشارکت در فسادهای مالی دولتی و رشوه‌خواری لغو می‌شود. «تلما آلدانا» دادستان کل گواتمالا در این باره گفت که هیچ‌کس برتر از قانون نیست؛ از این پس مقامات فعلی و آینده گواتمالا بدانند که قانون با همه به‌طور یکسان برخورد می‌کند. علاوه بر این کنگره این کشور اعلام کرد که «پرز مولینا» حق خروج از کشور را ندارد.

پس از لغو مصونیت سیاسی «اتو پرز مولینا» رییس‌جمهور گواتمالا از سوی کنگره این کشور، یک قاضی گواتمالایی حکم بازداشت وی را به اتهام فساد مالی صادر کرد. پرز مولینا رییس‌جمهور گواتمالا پس از اعلام لغو مصونیت سیاسی و پس از گذشت ساعاتی از صدور حکم بازداشت وی از سوی دادگاه گواتمالا اعلام کرد که از سمت خود کناره‌گیری می‌کند. رییس‌جمهور مستعفی گواتمالا روز نهم سپتامبر تحت‌الحفظ نیروهای پلیس وارد ساختمان دادگستری این کشور شد تا به اتهامات وی مبنی بر احتمال دست داشتن در فساد مالی این کشور رسیدگی شود.

روزنامه‌نگاران محقق به‌عنوان فعالان مبارزه با فساد

مصاحبه‌ای با جراردو ری یز^۱

1. Gerardo Reyes

وجود رسانه‌های مستقل برای به تصویر کشیدن اثرات مخرب فساد در سراسر جهان اهمیت زیادی دارد. حرفه‌ی روزنامه‌نگاری می‌تواند به عنوان ناظر عمومی در سوءاستفاده از قدرت عمل کند و مردم را با اطلاعاتی که در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد، قادر سازد تا مسئولیت و پاسخ‌گویی را از مسئولان خود مطالبه کنند. هرساله جایزه‌ای با عنوان روزنامه‌نگاری تحقیقاتی آمریکای لاتین^۱ از سوی سازمان شفافیت بین‌المللی و مؤسسه پرنسا ای سوسیداد^۲ (IPYS) به روزنامه‌نگاران برجسته حوزه‌ی آمریکای لاتین و کارائیب اعطا می‌شود.

جراردو ری یز، یک عضو از هیأت داوران این جایزه است. با او درمورد ارتباط بین روزنامه‌نگاری تحقیقی و فساد و همچنین روندهایی که او در این مناطق مشاهده کرده است مصاحبه شده است. ری یز همچنین مدیر واحد تحقیقات در شبکه یونی ویشن^۳ می‌باشد.

- به نظر شما روزنامه‌نگاری تحقیقی از چه راه‌هایی به مبارزه با فساد کمک می‌کند؟

- من یک پاسخ علمی برای این سؤال ندارم و هیچ تحقیقی را درمورد تأثیر روزنامه‌نگاری تحقیقی بر روی فساد ندیده‌ام و فکر می‌کنم این چالش را باید در نظر گرفت. بااین حال، برخی از نتایج برای ارزیابی سودمندی آن کمک می‌کند، به عنوان مثال می‌توان به باز شدن درهای تحقیقات رسمی درمورد اتهاماتی که توسط رسانه‌ها اعلام شده و یا تصویب اصلاحات قانونی برای مجازات رفتارهایی که در رسانه‌ها توصیف شده است اشاره کرد. متأسفانه، تحقیقاتی که حاصل یک کمپین رسانه‌ای است، تقریباً همیشه از آرشو سر درآورده و یا کم‌رنگ می‌شوند و پیگیری خود رسانه‌ها نیز ضعیف است. در سال ۲۰۱۱ جایزه به مجموعه‌ای از گزارش‌ها که سوءاستفاده از بودجه‌ی عمومی توسط مجلس قانون گذاری ایالت پارانا برزیل را افشا کرده بود تعلق گرفت. تحقیقات به

1. Latin American Investigative Journalism Award

2. Instituto Prensa y Sociedad

3. Univision

این نتیجه رسیدند که مسیر میلیون‌ها دلار از بودجه عمومی توسط مجلس منحرف شده است. به دنبال انتشار این گزارش‌ها، حداقل ۳۰۰۰ نفر در سراسر پارانا به خیابان‌ها ریختند و خواستار آن شدند تا کاری انجام شود. از آن زمان، وزارت کشور تحقیقات خود را آغاز کرده است. مجلس همچنین نظارت بیشتری بر استخدام‌ها اعمال کرده است و فرآیندهای دستیابی به اطلاعات عمومی بهبود یافته است.

- آیا گزارش تحقیقی خاصی که مربوط به فساد در چند سال گذشته باشد و شما آن را الهام‌بخش بدانید وجود دارد؟

- نمونه‌های بسیار خوبی از تأثیر قابل توجه ناشی از تحقیقات روزنامه‌نگاری وجود دارد که توسط مؤسسه پرنسای سوسیداد و شفافیت بین‌المللی به آن‌ها جایزه نیز اعطا شده است. در میان آن‌ها می‌توان به گزارش‌هایی اشاره کرد که براساس آن‌ها دو رئیس‌جمهور سابق در کاستاریکا پشت میله‌های زندان قرار گرفته‌اند. همچنین می‌توان به مجموعه‌ای از گزارش‌های مجله سمانای^۱ کلمبیا در رهگیری غیرقانونی تماس‌هایی که منجر به بسته شدن یک سازمان اطلاعاتی شد اشاره کرد. مقالاتی از خبرنگاران نشریه فولادو سائوپائولو^۲ که پرداخت‌های غیرقانونی از یک وزیر در برزیل را فاش ساخت نیز قابل ذکر است که منجر به سقوط بخشی از کابینه دولت شد.

- با توجه به عضویت چندین ساله شما در هیأت منصفه IPYS چه شایستگی‌ها و برتری‌هایی در روزنامه‌نگاری تحقیقی می‌بینید؟

- به غیر از تلاش و رضایت شخصی، جوایز روزنامه‌نگاری یک نوع بیمه زندگی برای روزنامه‌نگاران محقق به حساب می‌آید. این بسیار معمول است که براساس این جوایز، صاحبان رسانه و سردبیران، فرصت‌های بیشتری (به معنی زمان و منابع) را در اختیار خبرنگاران برای شروع پروژه‌های جدید قرار می‌دهند.

- آیا شما طی چند سال گذشته در روزنامه‌نگاری تحقیقی و به طور خاص در نحوه اعطای جوایز تغییراتی را مشاهده کرده‌اید؟

- همراه با دیگر ناظران، ما شاهد افزایش استفاده از پایگاه های داده ها در سه تا چهار سال گذشته بوده ایم. همچنین علاقه شدیدی را در کشف حقیقت در خصوص رویدادهای تاریخی ناگوار مانند قتل عام، ناپدید شدن و نقض حقوق بشر مشاهده می کنیم.

- درباره ی چه موضوع یا کدام کشور دوست دارید یک تحقیق ژورنالیستی خوب بخوانید؟

- من فکر می کنم که روزنامه نگاران تحقیقی در آمریکای لاتین بیش از حد بر فساد اداری متمرکز هستند و در حوزه ی فساد خصوصی به نظر بسیار خجالتی می آیند. تقلب مالی، دستکاری قیمت توسط انحصارات بزرگ محلی، خدمات و حتی خود رسانه ها، گسترش غیرقابل کنترل استخراج از معادن به خصوص طلا توسط شرکت های چندملیتی، مسایلی هستند که بدون توجه زیادی باقی می مانند.

پژوهش‌های جهان

استفاده از رسانه‌های اجتماعی نوین در مبارزه با فساد

گروهی از دانشجویان دانشگاه مدیریت بازرگانی کپنهاگ، نتایج مطالعه خود را در مورد رسانه‌های اجتماعی نوین (مانند وایبر، تلگرام، واتساپ، فیس‌بوک) و مبارزه با فساد منتشر کرده‌اند. این پژوهش به بررسی تجزیه و تحلیل اجتماعی رسانه‌ها در مبارزه با فساد پرداخته است و می‌تواند به درک بهتر آنچه مردم درباره‌ی فساد فکر می‌کنند و یا انجام می‌دهند، کمک کند.

از زمان ایجاد رسانه‌های اجتماعی، هرروز مقدار زیادی از داده‌ها بر روی فیس‌بوک، توئیتر، گوگل پلاس، وبلاگ‌ها و انجمن‌های مختلف تولید می‌شود. پست‌هایی که پیوسته به روزرسانی می‌شوند، طیف وسیعی از نظرات را در مورد موضوعات مختلفی از بازارهای سهام گرفته تا سیاست را دربر می‌گیرد و تشکیل یک منبع اطلاعاتی بزرگ برای شناسایی، پیگیری و مبارزه با فساد به طور سیستماتیک را فراهم می‌آورد. وزارت دادگستری برزیل یکی از نمونه‌های موفق استفاده از داده‌های رسانه‌های اجتماعی و دیگر اشکال داده‌ها برای شناسایی فساد و سایر جرایم سازمان‌یافته مانند قاچاق مواد مخدر و پولشویی است. فن‌آوری‌ها و ابزار موجود به این وزارتخانه اجازه می‌دهد که به سرعت ارتباطات پنهانی و شبکه‌های مخفی را شناسایی کرده و به این ترتیب افزایش قابل ملاحظه‌ای در بهره‌وری و کاهش بازه‌ی زمانی تحقیقات داشته باشد. به همین دلیل سازمان شفافیت بین‌المللی (TI) از دانشجویان دانشگاه بازرگانی کپنهاگ خواست برای شناسایی امکان استفاده از داده‌های رسانه‌های اجتماعی و کمک به درک بیشتر و به طور بالقوه کاهش فساد، پژوهشی را انجام دهند.

"نگاه کن، یک نفر برای من در صندوق پستی ام یادداشت گذاشته"

این پژوهش نشان می‌دهد که پتانسیل تجزیه و تحلیل رسانه‌های اجتماعی می‌تواند یک تصویر مناسب از آنچه مردم در مورد فساد در کشورهای خود فکر می‌کنند نشان دهد و حتی می‌تواند در خدمت شناسایی ماهیت و علل فساد نیز به کار گرفته شود. با پیشرفت تکنولوژی استخراج متن و امکانات دیگر می‌توان به احساسات و نظرات مختلف مردم دست یافت. این که مردم به چه چیزهایی معترض هستند و آیا آن‌ها از وجود فساد ناراضی هستند یا متنفر؟ امکانات دیگر می‌تواند شامل تجزیه و تحلیل حجم روندها در میان دوره‌های مختلف زمانی و یا طبقه‌بندی خودکار داده‌ها به موضوعات مختلف باشد.

آمار به دست آمده از داده‌ها نشان می‌دهد که نتایج شبیه بارومتر فساد جهانی سازمان شفافیت بین‌المللی هستند و تأییدکننده این فرضیه می‌باشند که رسانه‌های اجتماعی می‌تواند به عنوان یک رابط خوب برای شناخت درک مردم از فساد و نظر آن‌ها خدمت کنند. در تجزیه و تحلیل احساسات طبقه‌بندی شده، سهم بزرگی از پست‌ها به نظرات منفی تعلق دارد (۹۲٪ برای انگلستان و ۹۱٪ برای آمریکا) که البته دور از انتظار نبوده است که البته نظر قطعی در این که چه مقدار فساد در این کشورها اتفاق می‌افتد، نیست. تجزیه و تحلیل دوره‌ای نشان می‌دهد راه‌اندازی چنین

سازوکاری به سازمان شفافیت بین‌المللی برای درک بهتر روند فساد و فهم آن کمک می‌کند.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که یک ابزار تحلیلی سفارشی، برای تجزیه و تحلیل داده‌های رسانه‌های اجتماعی و آرایه نتایج به عموم مردم، برای سازمان شفافیت بین‌المللی یک پورتال آنلاین است که محتوای دیجیتالی این رسانه‌ها را اخذ می‌کند و می‌تواند یک گزینه‌ی امیدوارکننده برای این منظور باشد. چنین ابزاری نیاز به تعریف یک لیست دقیق از کلمات کلیدی تکمیلی و اصطلاحات مخصوص یک صنف برای بازیابی داده‌ها دارد. گزینه‌های مطلوب می‌تواند نهادهایی مانند "احزاب سیاسی در انگلستان"، مطالعات موردی مانند "انتخابات در برزیل" و موضوعاتی مانند "جرایم یقه سفیدها" باشد. درنهایت، حتی اگر کیفیت فعلی تجزیه و تحلیل احساسات رضایت‌بخش نباشد، این گزینه را می‌توان برای بهبود کیفیت تجزیه و تحلیل‌ها مورد استفاده قرار داد.

معرفی کتاب

فساد، توسعه و محیط‌زیست

نویسنده: لورنزو پلگرینی^۱

انتشارات: اسپرینگر^۲

سال نشر: ۲۰۱۱

1. Pellegrini, Lorenzo
2. Springer

کتاب «فساد، توسعه و محیط زیست» تأثیر فساد بر رشد اقتصادی و حفاظت از محیط زیست را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و فساد را از دیدگاه‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌دهد. در این مسیر از ادبیات موضوع تحقیق و مستندات نفوذ فساد در دو متغیر مهم در رفاه و آسایش انسانی یعنی درآمد و سیاست‌های زیست محیطی کمک گرفته شده است. مطالب کتاب در پی نشان دادن تأثیرات مضر فساد بر رشد اقتصادی و سیاست‌های زیست محیطی است. همچنین روشن می‌سازد که روش‌های استاندارد برای مبارزه با فساد که اغلب بر پایه‌ی تعاریف ساده و یا پیش فرض‌های محکم هستند در بسیاری از کشورها به دلیل فساد اعمال نمی‌شود. از نقطه نظر روش شناختی، این کار ترکیبی از تعدادی از رهیافت‌ها از جمله بحث‌های نظری درباره‌ی فساد و تعریف آن (که اغلب در مطالعات اقتصادی حذف شده است) و همراه با مباحث اقتصادی و سیاسی و مطالعات موردی است.

بعد از فصل اول کتاب که مقدمه‌ای بر مطالب کتاب است در فصل دوم با عنوان «تحلیل‌های اقتصادی فساد» تلاش شده است تا به بحث و بررسی در مورد مفهوم و تعریف فساد با تمرکز بر سوءاستفاده از قدرت پرداخته شود. در این فصل نشان داده می‌شود که چگونه سیاست‌هایی که بر مبنای مفهوم فساد در بخش دولتی بنا شده‌اند، می‌توانند به نتایج ساده‌انگارانه‌ای مانند رابطه مثبت حجم و اندازه بخش دولتی و بروز فساد منجر شوند. این نوع تحلیل‌ها برای مبارزه با فساد رضایت‌بخش نبوده و از لحاظ مفهومی هم گیج‌کننده هستند و تحلیل‌های تجربی هم از آن‌ها پشتیبانی نمی‌کنند. همچنین در این فصل فرضیه رابطه میان ناکامی اقتصادی و فساد مورد موشکافی و مذاقه قرار می‌گیرد. سوءاستفاده از قدرت برای منافع شخصی در مورد سیاست‌های زیست محیطی نیز در این فصل مورد بررسی قرار گرفته است و در نهایت این فصل شامل مباحثی درباره‌ی مفاهیم اساسی به کار رفته در سراسر کتاب و مسایل مرتبط با اندازه‌گیری فساد است.

فصل سوم، به بررسی و ارزیابی ادبیات تجربی در منابع فساد پرداخته است. به لطف بهبود دسترسی به منابع اطلاعاتی، نویسنده قادر به تولید یک الگوی اقتصادسنجی مقایسه‌ای برای آزمون فرضیه‌های جدید شده است. نتایج این فصل نظریه‌های فرهنگی درمورد علل فساد را مورد تأکید قرار می‌دهد و نشان می‌دهد که قرار گرفتن در معرض یک دموکراسی طولانی نسبتاً پایدار با کاهش سطح فساد مرتبط است؛ درحالی‌که بی‌ثباتی‌های سیاسی موجب افزایش فساد است.

در فصل چهارم از طریق تحلیل رگرسیون رشد، اثر مستقیم فساد بر رشد اقتصادی و اثر غیرمستقیم بر سرمایه‌گذاری، سیاست‌های تجاری، تحصیل و خشونت سیاسی بررسی شده است. یکی از نتایج به‌دست‌آمده آن است که افزایش انحراف در شاخص فساد با کاهش قابل توجهی در رشد اقتصادی همراه است. مهم‌ترین کانال‌هایی که از آن طریق فساد بر روی رشد اقتصادی تأثیر می‌گذارد سرمایه‌گذاری و درجه‌ی آزادی تجارت است.

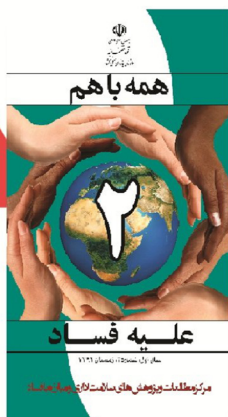
مطالعات نظری و تجربی نشان داده‌اند که دموکراسی و فساد بر روی سیاست‌های زیست‌محیطی تأثیرگذارند. در فصل پنجم، اهمیت نسبی این عوامل تعیین‌کننده در سیاست‌های زیست‌محیطی مورد تجزیه و تحلیل تجربی قرار خواهد گرفت. نتایج به‌دست‌آمده در این فصل نشان می‌دهد که کاهش فساد منجر به نرخ رشد اقتصادی بالاتر و نهایتاً سیاست‌های زیست‌محیطی سخت‌گیرانه‌تر خواهد شد.

فصل بعدی کتاب به بحث درمورد توصیه‌ها و تجویزهای مقررات زیست‌محیطی اتحادیه اروپا برای کشورهایی که به‌تازگی عضو شده‌اند پرداخته است. با توجه به این که کشورهای مذکور دارای سطح پایین‌تری از درآمد و نیز اولویت‌های متفاوتی هستند، سخت‌گیری زیادی در اجرای این مقررات بر آن‌ها تحمیل نمی‌شود. البته نویسنده معتقد است که سطح فساد مهم‌ترین عامل در تبیین انحراف معیار در سیاست‌های زیست‌محیطی در اتحادیه اروپا است و به نظر می‌رسد تفاوت‌ها در سطح فساد در این کشورها از تفاوت درآمد تأثیرگذارتر است. بنابراین استدلال

شده است که استانداردهای زیست محیطی پایین تر در اعضای جدید لزوماً نشان دهنده درآمد پایین تر نیست، اما بیشتر احتمال دارد منعکس کننده کیفیت نهادی پایین تر باشد. نویسنده راه حل را در هماهنگی سیاست های زیست محیطی در سطح اتحادیه اروپا می داند.

در فصل هفتم و نهایی کتاب تحت عنوان «حکومت جنگل در پاکستان: مطالعه‌ی موردی فساد در مدیریت جنگل در سوات» است. نویسنده در این فصل بر عواملی که منجر به فساد در مدیریت جنگل در سوات می شود متمرکز شده است. راه حل های به کار رفته موجود مورد اشاره قرار گرفته اند و با اشاره به محدودیت های آنها، نویسنده یک رویکرد اصلاحی دیگر به نام «رویکرد جامع» را نیز پیشنهاد داده است.

درمجموع هدف کلی کتاب کمک به درک ما از تأثیر فساد در مسیر توسعه‌ی پایدار است. نویسنده در فصول مختلف این کتاب نشان می دهد که چگونه فساد مانع رشد اقتصادی و کاهش محافظت از محیط زیست که دو جزء اساسی توسعه پایدار هستند می شود. علاوه بر این، کتاب شامل مسایل مرتبط با عوامل تعیین کننده سطح فساد و همچنین نشان دهنده مشکلات برخورد با فساد در صورت وجود ترتیبات نهادی ضعیف از طریق یک مطالعه موردی می باشد.

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، تقاطع سپهبد قرنی

سازمان بازرسی کل کشور، طبقه ششم

شماره تماس: ۰۲۳۰۷۶۱۳۶

نشانی الکترونیک: bazrasi.research@136.ir

www.bazrasi.ir